

25 éves A Kiss Károly Hadtudományi Klub*

Az 1980-as évek elején a progresszív hadtudományi gondolkodás számos új szerveződés részeként megteremtette ezt a fórumot is. Az indulás okairól, körülményeiről, az eltelt 25 év eredményeiről és a folytatásról a klub vezetői kerekasztal-beszélgetés keretében adtak számot és vázolták fel az elképzelt jövőt. *A beszélgetésben részt vett:* dr. Csery Péter ny. mk. alez. a Kiss Károly Hadtudományi és Biztonságpolitikai szakosztály elnöke; Cene Gréta a szakosztály vezetőségi tagja; dr. Hajma Lajos ny. ezds. a klub és az MHTT alapító tagja; dr. Héjja István ny. ezds. a Társaság alapító tagja; dr. Németh József a szakosztály titkára, a Biztonságpolitikai Szakkollégium elnöke.

A klub megalakulásának körülményeiről, törekvéseinek főbb irányairól és működésének eredményeiről Hajma Lajos, Csery Péter, Héjja István és Német József szólt.

□ *Hajma Lajos:* 1983 elején alakult meg a klub, az év kora őszen pedig megkezdődtek a rendezvényei. A klub működésére vonatkozó elképzelés kidolgozása után, nevet kellett adni a közösségnek, amely kifejezi az összefogás célját és jellegét. A névadót illetően a hadtudományi kutatás hagyományait keresve – dr. Ács Tibor javaslata alapján – a reformkor eszméjével azonosuló katonai teoretikusok közül a hadtudományi kutatás terén a Magyar Tudományos Akadémia tagjaként ismert és elismert *Kiss Károly honvéd ezredesre* esett a választás. Ezt követően a klub-élet formai-tartalmi céljainak, a szervezeti élet kereteinek meghatározása alapszabályban került rögzítésre. A szakosztály életének tervezésére, szervezésére, munkájának irányítására elnök, elnökhelyettes és titkár lett megválasztva. A klub az MN Művelődési Ház keretében kezdte meg működését.

A klub céljai az alábbiakban kerültek meghatározásra:

- a hadtudomány és a kapcsolódó más tudományok közötti eszmecsere;
- a hadtudomány művelésével összefüggő kérdések megvitatása;
- a hadtudomány szakterületeit érintő kérdések elemzése, a tudományos képzésekben résztvevők segítése;
- a kutatások eredményeinek ismertetése, és más aktuális kérdések megvitatása.

A klub 1983 végén 31 alapító taggal a tudományos minősítés, a hadművelleti tervezés, a haditechnikai fejlesztés, az anyagtervezés és más területek jeles képviselőivel kezdte meg a működését. Alapító tagok között voltak többek között Deák Péter, Móricz Lajos, Ács Tibor, Vasvári Vilmos, Várhegyi István, Madaras Péter, Szenes Zoltán, Csabai György és Kőszegvári Tibor.

Az alapítás óta eltelt 25 év alatt kiemelkedő szerepet játszottak a klub életében előadóként, levezető elnökökként: Szentesi György, Kovács Jenő, Nagy László, Héjja István, Pataky Iván, Enzsöl Gyula, Pirityi Sándor, Szternák György, Opál Sándor, Léka Gyula, Bodrogi László és Lajtós Béla.

A klub elnökeiként és alelnökeiként kiemelkedő tevékenységet folytattak: Móricz Lajos, Vasvári Vilmos, Berek Lajos, Csabai György (mint alelnök), majd Héjja István és Csery Péter.

A klub az elmúlt közel három évtized alatt az MHTT elnökségének fórumaként, annak támogatása mellett kívánt tevékenykedni (az elnökség ülésein alapvetően gazdasági – szervezeti – feladatelosztási beszámoltásokkal). A működés szakaszait és a vizsgált témák, témakörök tartalmát a következőkben lehet megjelölni:

* Kiss Károly (1793–1866) honvéd ezredes hadtudós. A Magyar Tudós Társaság I. nagygyűlésén 1831. február 17-én levelező taggá, 1840. szeptember 5-én pedig hadtudományi rendes taggá választották. Kiss Károly egész életében a nemzeti függetlenség és a tudományos haladás ügyét szolgálta. Elévülhetetlen érdemeket szerzett a magyar katonai nyelv, és a nemzeti hadtudomány létrehozásában.

- 1992–1995: A honvédelemmel összefüggő újszerű feladatrendszer értelmezése (pl. a szárazföldi csapatok legújabb tapasztalatai, a tisztképzés új rendszere, a biztonságpolitika aktuális kérdései, a doktori képzés stb.)
- 1996–1998: A nemzetvédelem, a békefenntartás és a NATO-orientáció összefüggései (pl. a katonai integráció, a hadtudomány művelésének megújítása; az euro-atlanti csatlakozás helyzete stb.)
- 1999–2006: A NATO-tagság, az EU-ba történő felvétel és annak hatása az ország életére, a biztonságpolitikára, a haderőreform és a biztonságpolitika más aktuális kérdései.
- 2006-tól napjainkig: Más szakosztályok bevonásával a folytonosság, a megújulás jegyében folyik az új fórum kialakítása. Felmerült az is, hogy új klub alakuljon a „Király Béla Hadtudományi Klub” és a „Biztonságpolitikai Szakkollégium” bevonásával. Kezdődjön egy újabb időszak egyetemesebb tartalommal, amit a forma is megfelelően fejezzen ki.

Ezeknek a témáknak a vizsgálata és a klub megújítására irányuló törekvések meghatározóak a klub életében. Gyakorlatilag a biztonságpolitika széles spektrumának vizsgálata vezetett oda, hogy később, 2007-ben, a Kiss Károly Hadtudományi Klub és a Biztonságpolitikai Szakosztály – a két önálló szervezeti egység egyesült *Kiss Károly Hadtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály* néven.

□ *Csery Péter* a szakosztály és a klub – az „összevont szervezet” – terveiről az alábbiakat mondta: A Kiss Károly Hadtudományi és a Biztonságpolitikai Szakosztály – eddigi elődei sikeres tevékenységének megfelelően – folytatja a munkáját. E két szervezeti egység pozitív tapasztalatait felhasználva, a kezdeti nehézségeket felszámolva, tervezte meg a már újjáalakult vezetőség a 2008. évi rendezvényeit, illetve készítette el a 2009 programját.

A programban szerepelnek biztonságpolitikai, nemzetbiztonsági, geopolitikai kérdések, de olyan világpolitikai szervezetek bemutatása is, mint az Egyesült Nemzetek Szer-

vezete, az Európai Unió. A szakosztály tagjainak kérésére napirendre tűztünk hazai és világgazdasági kérdéseket, technikai ismeretterjesztéssel foglalkozó témákat. A Biztonságpolitikai Szakosztály jó gyakorlatát folytatva Kecelen a haditechnikai múzeumba, a Budai várba és a Hadtörténeli Múzeumba terveztük kirándulást.

Ahhoz, hogy a szervezeti életünk még hatékonyabb legyen, tovább szélesítjük az együttműködés kereteit, közös rendezvényeket tartunk a Nemzetbiztonsági Szakosztállyal és a Biztonságpolitikai Szakkollégiummal. Az utóbbiak tagjai döntő többségében fiatalok, így minden korosztály képviseltetve van egy-egy téma, kérdés megbeszélésén. A tapasztalataink alapján a fiatalok jól felkészültek, érdeklődnek a társadalompolitikai és biztonságpolitikai kérdések iránt. Ezért lehetőséget biztosítunk számukra önmaguk megmérettetése céljából egy-egy téma önálló ki-fejtésére.

A vezetőség véleménye: ha azt akarjuk, hogy az összevont klub és a szakosztály, új szervezeti egységben továbbra is hatékonyan működjön, akkor fiatalítani kell a vezetőségben (ez részben megtörtént: két fő 35 év alatti, s egyik hölgy), másrészt a tagságot érintő, érdeklődésre számító és élményt nyújtó programokat, rendezvényeket kell szervezni. Megfelelő PR-tevékenységgel el kell érniük, hogy tagjaink rendszeresen vegyenek részt a különböző programokban, és egyre több fiatal váljon közösségünk tagjává. Ehhez a legjobb előadókat, szakembereket kell felkérni az előadások megtartására és a viták vezetésére.

Létre kell hozni a szakosztály honlapját, hiszen a 21. században az Internet használata mind a fiataloknak, mind az idősebbeknek elengedhetetlen az információ megszerzéséhez és továbbításához. Ehhez természetesen a fiatalabb generáció hathatós segítségét kell igénybe venni.

A szakosztály ebben az új felállásban méltó örököse a korábbi szervezeti egységeknek, a Kiss Károly Hadtudományi Klubnak és a Biztonságpolitikai Szakosztálynak. Ha a tagság és a vezetőség szívügyének tekinti a

hadtudomány művelését, akkor a Magyar Hadtudományi Társaság eredményesen működő szakosztályaként remény van arra, hogy újabb 25 év után ismét elgondolkozunk a hogyan tovább kérdésén.

□ *Héjja István:* A rendszerváltást követő időszakot az jellemezte, hogy az arra érett közösségek az egyesülési törvény adta keretek között az öntudatra ébredés mellett megkezdték önmaguk szervezetei kialakítását. A Magyar Köztársaságban a tudomány különböző területein dolgozó kutatók, a társadalom modernizációs fejlesztésén munkálkodva, jelentős szerepet töltöttek és töltenek be a társadalmi élet problémáinak megoldásában, így a biztonság- és védelmi politika alakításában is. Ezen belül: Az Alkotmány alapelveinek módosítása 1989–1990-ben; a biztonságpolitikai és honvédelmi alapelvek kidolgozása és országgyűlési határozatokkal történő elfogadtatása 1993-ban; az új honvédelmi törvény elfogadása 1994-ben és 2005-ben; a haderő-átalakítás tervének elfogadása 1995, 1998, és 2004-ben; a védelmi felülvizsgálat területén; a prágai képességefejlesztési csomag érvényesítésében; nem utolsósorban a katonai stratégiák kidolgozásában való aktív részvételről. Mindezek jelzik a tudományos kutatók tevékenységének eredményességét.

A kutatók eddigi munkájának tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a jövőben még aktívabban és célirányosabban kell közreműködniük a felmerülő feladatok megoldását elősegítő tudományos munkában. A szakkutatók mellett a biztonságpolitikai szakértőknek és katonai szakembereknek is részt kell venniük a tudományos munkában, hiszen a gyakorlati életből merített élő problémákat, kérdéseket – amelyekre tudományos válaszok kellenek –, ők ismerik a legjobban.

A fentiek miatt indokolt az egyesült szervezet, ahol a szakértők kifejthetik az aktuális problémákkal kapcsolatos nézeteiket és segít-

hetik a többi terület bekapcsolódását a problémák feldolgozásába vagy megoldásába.

□ *Német József* a szakosztály titkára, a Biztonságpolitikai Szakkollégium elnöke arról szólt, hogy a szakkollégium a hadtudományi kutatás kérdéseiben, mely témák vizsgálatát tudná felvállalni. A tudomány egészével és a hadtudomány sajátosságaival kapcsolatos ismeretek segíthetik a hadtudomány általános elméleti kérdéseit magába foglaló tudományterületek által feltárt eredmények megismerését. A biztonságpolitikai szakértőknek és katonai szakembereknek ennek kapcsán célszerű tájékoztatást adni a hazánkban és külföldön szerzett ismeretekről, így járulhatunk hozzá a hazai hadtudományi gondolkodás 21. századi alakításához. Ezekben partner tudna lenni a Biztonságpolitikai Szakkollégium is.

A tudomány egészéhez és a hadtudományhoz kapcsolódó alapkérdések mellett célszerű tanulmányozni a nemzetközi és a társadalmi folyamatokat, amelyek a konfliktusok irányában radikalizálódnak, a hadtudomány háborúval és a fegyveres konfliktusokkal kapcsolatos megállapításait, a katonai stratégia elvi és gyakorlati kérdéseit.

Külön témaként célszerű vizsgálni a fegyveres erők béke, nem háborús és háborús alkalmazásának elveit, illetve a nemzeti és nemzetközi alkalmazással kapcsolatos műveletek kérdéseit, tapasztalatait és azok szerepét a haderő felkészítésében. Az utóbbi időben a hadtudományhoz kapcsolódó alapkérdések köre bővült, így új témakörként jelentkezik a rendőrség, a polgári védelem bevonása a vizsgálandó témák sorába.

A klubélet az újrászervezett keretben, a fiatal hallgatók bevonásával és a közösen kidolgozott programnak megfelelően, ismét hosszútávra működőképessé vált.

Czene Gréta